Punkt i protokollet PR 40/2026 rd

Plenum

Onsdag 22.4.2026 kl. 14.00—22.01

10. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

Regeringens proposition RP 72/2025 rd
Utskottets betänkande FsUB 1/2026 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 10 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu godkännas eller förkastas. Nu fortsätter behandlingen av försvarsutskottets betänkande FsUB 1/2026 rd som avbröts i plenum 17.4.2026.

Debatten fortsätter. — Ledamot Strandman. [Jaana Strandman: Ordförande! Jag återtar mitt anförande och håller det senare.] — Saken är klar. — Ledamot Löfström.

Debatt

19.28 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Syftet med den här propositionen vi nu behandlar är i grunden att skapa klarhet i rättsläget. För det första gäller det de åländska män med hembygdsrätt som frivilligt vill fullgöra militärtjänst enligt värnpliktslagen. För det andra handlar det också om att tydliggöra det nuvarande rättsläget och samtidigt stärka jämställdheten.

Samarbetet mellan försvarsministeriet och Ålands landskapsregering har varit mycket gott när man har berett det här lagförslaget. Jag har varit med och behandlat lagförslaget i grundlagsutskottet, där vi gett ett utlåtande till försvarsutskottet. Grundlagsutskottet krävde en precisering gällande åländska frivilliga för att lagförslaget skulle kunna fortsätta behandlas utan att stå i strid med annan lagstiftning. Preciseringen är en detalj, om än en viktig sådan, som försvarsutskottet har gjort och som nu ligger till grund för behandlingen här i plenisalen.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelemämme esityksen tarkoituksena on perusluonteeltaan selkeyttää oikeustila. Ensinnäkin kyse on Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavista miehistä, jotka vapaaehtoisesti haluavat suorittaa asepalveluksen asevelvollisuuslain mukaisesti. Toiseksi on kyse nykyisen oikeustilan täsmentämisestä ja samalla tasa-arvon vahvistamisesta.

Yhteistyö puolustusministeriön ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen välillä on ollut erittäin hyvä lakiesitystä valmisteltaessa. Olen ollut mukana käsittelemässä lakiesitystä perustuslakivaliokunnassa, jossa annoimme lausunnon puolustusvaliokunnalle. Perustuslakivaliokunta edellytti Ahvenanmaata koskevaa vapaaehtoisuutta koskevaa täsmennystä, jotta lakiesityksen käsittelyä voitiin jatkaa ilman ristiriitaa muun lainsäädännön kanssa. Ky-

seinen täsmennys on yksityiskohta, vaikkakin tärkeä sellainen, jonka puolustusvaliokunta on tehnyt ja joka nyt muodostaa perustan käsittelylle täällä täysistunnossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.30 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny itsestään. Se rakennetaan yhdessä koulutuksessa, valmiudessa, varautumisessa ja ennen kaikkea korkeassa halussa puolustaa omaa maataan. Suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä on yksi maailman vahvimmista juuri siksi, että se perustuu yhteiseen tahtoon ja vastuuseen.

Tässä esityksessä puretaan lainsäädännön esteitä, jotka ovat aiemmin rajoittaneet yksilön mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Muutos on oikeudenmukainen ja linjassa sen ajatuksen kanssa, että jokaisella kansalaisella, joka haluaa osallistua kotimaamme puolustamiseen, tulee olla siihen mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Kyse on yksinkertaisesti siitä, että halukkuutta ei saa torjua byrokraattisista tai vanhentuneista syistä. Meidän on kannustettava kaikkia nuoria, naisia, reserviläisiä ja erityisosaajia mukaan yhteiseen tehtävään. Turvallisuus on yhteinen asia, ja me tarvitsemme kaikki mukaan, vain siten olemme matkalla oikeaan suuntaan. On kuitenkin sanottava tämä nyt ääneen: Korkea maanpuolustustahto ei yksin riitä. Yhtä tärkeää on, että pidämme huolta nuorten kunnosta ennen palvelukseen saapumista sekä reservin toimintakyvystä myös palveluksen jälkeen. Vahvan puolustustahdon ja lain esteiden purkamisen lisäksi meidän on pantava itsemme liikkeelle joka päivä.

Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta on nyt käsitellyt esityksen, ja heille on syytä antaa erityistä kiitosta. He ovat tehneet esitykseen kielellisiä muutoksia. On tärkeää, että lait on kirjoitettu siten, että ne kannustavat kansalaisia yhteisen maanpuolustuksen äärelle. Valiokunnan esityksessä on esimerkiksi kirjaukset, että Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaava henkilö voisi jatkossa hakeutua suorittamaan asepalvelusta, ei hakea vapautuksen kumoamista. Käytännössä toimenpide on sama, mutta sanavalinnoilla on tässä suuri merkitys. Jokaista tulee kannustaa yhteiseen työhön kansallisen turvallisuutemme puolesta, ja tämä laki onnistuu siinä paremmin kuin aiemmin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.33 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen keskeisenä tavoitteena on selkeyttää asevelvollisuutta koskevaa oikeustilaa kahdesta näkökulmasta.

Ensinnäkin kyse on Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten asemasta. He ovat vapautettuja asevelvollisuudesta, mutta lainsäädäntö ei ole selkeästi mahdollistanut vapaaehtoista hakeutumista palvelukseen. Esityksen myötä tähän tulee selkeä menettely: halukas voi hakea vapautuksen kumoamista ja suorittaa asepalveluksen. Tämä mahdollistaa myös hakeutumisen Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sotilasvirkoihin.

Toinen osa koskee tilanteita, joissa henkilö vahvistaa juridisen sukupuolensa kesken palveluksen tai sen jälkeen. Nykytilanne on ollut epäselvä. Esityksen mukaan palvelusta voi jatkaa normaalisti ja reserviin kuuluminen säilyy. Ratkaisu, jossa henkilö ilmoittaa muutoksesta itse Puolustusvoimille, tukee samalla yksityisyydensuojaa.

Arvoisa rouva puhemies! Selkeä ja johdonmukainen lainsäädäntö on tärkeä osa toimivaa asevelvollisuusjärjestelmää. Nykyisessä turvallisuustilanteessa maanpuolustuksen merkitys korostuu entisestään. Toimiva järjestelmä edellyttää, että säännöt ovat yksiselit-

teisiä, ja että kaikki, jotka haluavat osallistua maanpuolustukseen, voivat tehdä sen selkeiden pelisääntöjen mukaisesti. Tämä esitys parantaa järjestelmän toimivuutta, poistaa tulkinnanvaraisuuksia ja vahvistaa kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.35 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kaksi isoa periaatetta, joita tässä nyt käsitellään. Vaikka tämä lukumäärä, keitä tämä koskee, ei varmaan ole tässä kovin iso, tässä on kuitenkin, kun katson tätä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkövinkkelistä, sellaisia elementtejä, jotka lakiesityksellä korjataan hyvin.

Ensinnäkin sukupuolen vaihtaminen kesken armeijan tai sitten reservissä olossa tulee tässä nytten huomioitua, ja palvelua voi jatkaa sukupuolenvaihdoksen jälkeen ja reservissä samoin, eli pysyy Puolustusvoimien reservi- ja palveluketjussa hyvin mukana. Tämä on tasa-arvoteko tässä mielessä, kun katsotaan tätä tilannetta.

Toinen asia on se, että tämä Ahvenanmaan kysymys, jota perustuslakivaliokuntakin täällä on käsitellyt ja josta edustaja Löfström hyvin tässä kertoi, liittyy siihen, että Ahvenanmaalta vapaaehtoisena armeijaan tuleminen mahdollistetaan, ja sillä tavalla tämä antaa myöskin semmoisen näkökulman, joka on erittäin hyvä, että Suomen Puolustusvoimiin voidaan tulla nyt myöskin sellaiselta alueelta, josta on ollut ennen vähän hankalampaa tulla. Tässä mielessä nyt tätäkin asiaa korjataan. Nämä molemmat asiat ovat isoja, periaatteellisia kysymyksiä tämän lain osalta, ja kannatan mielelläni tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.36 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös uudistusta, jossa koko 17-vuotiaiden ikäluokalle järjestetään jatkossa yhteinen kutsuntainfopäivä ennen varsinaisia kutsuntoja. Uudistus tuo maanpuolustusta koskevan tiedon jokaisen nuoren ulottuville ja tasapuolisesti. Kutsuntainfopäivä on osa laajempaa kutsuntajärjestelmän kehittämistä, jonka tavoitteena on vastata nuorten toimintakykyyn liittyviin haasteisiin sekä vahvistaa koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Kutsuntainfopäivät otetaan käyttöön valtakunnallisesti vuosina 2027—28, ja ensimmäiset kokeilut käynnistyvät jo ensi syksynä Espoossa, Iisalmessa ja Jyväskylässä.

On erittäin tärkeää, että koko ikäluokka tavoitetaan ajoissa ja nuorille annetaan kattava kuva maanpuolustuksesta, asevelvollisuudesta ja kokonaisturvallisuudesta. Tieto lisää ymmärrystä ja vahvistaa vastuunkantoa maastamme. Infopäivien aikana nuorille tarjotaan tietoa vapaaehtoisesta asepalveluksesta naisille sekä laajemmin yhteiskunnan varautumisesta ja turvallisuudesta. Lisäksi esillä ovat nuorten hyvinvointiin ja toimintakykyyn liittyvät kysymykset.

Suomessa maanpuolustustahto on korkealla tasolla, ja siitä on pidettävä huolta. Ikäluokkien pienentyessä meidän on varmistettava, että jokainen nuori löytää paikkansa osana kokonaismaanpuolustusta. Kaikille riittää tehtävää, ja jokaisen panos on arvokas.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslag 1 och 2 i proposition RP 72/2025 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslagen avslutades. Ärendet slutbehandlat.